

KS. KRZYSZTOF GRZESIAK

Lublin

PIĘCDZIESIĘCIOLECIE ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW

Piąte Międzyuczelniane Sympozjum Ekumeniczne

Warszawa, 23 kwietnia 1998 roku

Dnia 23 kwietnia 1998 r. w Warszawie, w siedzibie Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej miało miejsce kolejne międzyuczelniane sympozjum naukowe. Było ono poświęcone pięćdziesiątej rocznicy powstania Światowej Rady Kościołów.

I. PRZEMÓWIENIA WSTĘPNE

Już na wstępie rektor ChAT ks. abp Jeremiasz wymienił współorganizatorów przedsięwzięcia. Są to: Akademia Teologii Katolickiej, Instytut Ekumeniczny Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego (po raz pierwszy). Powitano wszystkich uczestników sesji na czele ze zwierzchnikami Kościołów – ks. bp. Szarkiem z Kościoła ewangelicko-augsburskiego oraz ks. bp. Wysoczańskim z Kościoła polskokatolickiego. Władyka Jeremiasz wprowadzając w tematykę sympozjum przytaczał krańcowe opinie, jakich doczekała się działalność Światowej Rady Kościołów. Nadmienił o kolejnym kryzysie, którego doświadcza aktualnie to ogólnoświatowe gremium ekumeniczne.

We wstępie głos zabrali również: bp Szarek, ks. prof. W Hanc, ks. prof. W Hryniewicz OMI. Bp Szarek podkreślał ogromne zasługi ŚRK dla podtrzymania jedności i łączności z wieloma Kościołami w różnych systemach politycznych, obejmując ok. 450 mln chrześcijan na całym świecie. Niemalę nadzieje pokłada się w zaplanowanym na grudzień kolejnym Zgromadzeniu Ogólnym ŚRK w Harare. Ks. W Hanc zaznaczył doniosłość jubileuszu także dla ekumenistów katolickich. Ks. W Hryniewicz, nawiązując do znamienych wydarzeń XX wieku, wyraził myśl, iż ŚRK jest pięknym znakiem nadziei na głębsze odkrycie wzajemnej przynależności.

II. REFERATY

W pierwszym referacie prorektor ChAT prof. K. Karski przedstawił genezę Światowej Rady Kościołów na tle powszechnych dążeń ekumenicznych w pierwszej poł-

wie stulecia. Przytoczył pionierski projekt Ekumenicznej Rady Kościołów arcybiskupa Uppsali N. Soederbloma, który widział w niej moralny autorytet dla ludzkości. Mówił o innych ówczesnych inicjatywach zmierzających do tworzenia spójni między Wspólnotami chrześcijańskimi. Zaznaczył istotną rolę, jaką w świadomości ogólnoludzkiej odegrało stworzenie Ligi Narodów. Okres międzywojenny to etap tworzenia podwalin pod przyszłą radę. Lata 1936-1938 wypełniają już konkretne poczynania, które w roku 1941 miały zaowocować pierwszym zgromadzeniem ogólnym. Wybuch straszliwej wojny uniemożliwił jednak terminową realizację przedsięwzięcia. Urzeczywistnione zostało dopiero w sierpniu 1948 r. w Amsterdamie. Zgromadziło się wówczas 350 delegatów ze 147 Wspólnot. W spotkaniu w Amsterdamie nie wzięli udziału przedstawiciele Kościoła katolickiego i prawosławnego. Zadeklarowano wspólnie niezłomną wolę trwania we wzajemnej łączności oraz określono bazę doktrynalną.

Drugi referat wygłosił ks. dr S. Rabiej z Opoła. Dotyczył on współpracy między ŚRK a Kościołem katolickim. Nastąpiła ona po roku 1964 (Dekret o ekumenizmie *Unitatis redintegratio*). W 1965 r. utworzono wspólną grupę roboczą, wyznaczono dwie grupy zadań: współpraca między odpowiednimi agendami ŚRK i Kościoła rzymskokatolickiego oraz integracja Kościoła z Radą. Pierwsza rozwijała się w sposób nie budzący większych kontrowersji. Z drugiej zrezygnowano w 1972 r. Ks. Rabiej analizował, co spowodowało ten stan rzeczy, wymieniając przyczyny i przykłady kryzysów we wzajemnym dialogu. W latach osiemdziesiątych pojawiły się znaczne rozbieżności w ocenie zjawisk społecznych i politycznych. Obecnie dotyczą one przede wszystkim kwestii etyki, zwłaszcza etyki małżeńskiej i seksualnej. Prelegent przypomniał inne formy współdziałania i dialogu. Całość – zaznaczył – może być postrzegana przez pryzmat religijnej ofiary.

Trzecim referentem był ks. prof. A. Skowronek (ATK). Na tle rozważań o uczestnictwie Kościoła rzymskokatolickiego w ruchu ekumenicznym kontynuował podjętą przez przedmówcę kwestię ewentualnego wstąpienia Kościoła katolickiego do Ekumenicznej Rady Kościołów (ks. Skowronek uważa, że ta nazwa jest właściwa). Myśl ta wywołała zakłopotania i lęki ze względu na dysproporcje liczbowe (900 mln katolików w stosunku do 450 mln chrześcijan zrzeszonych w ŚRK), ale nie tylko. Rada bywała postrzegana jako unia protestantyzmu przeciw – w domyśle – katolikom. W dobie powstawania ŚRK idee ekumeniczne były traktowane w Kościele rzymskokatolickim z wielką nieufnością. Przełom dokonał się w latach sześćdziesiątych. Nastąpiła eksplozja dialogów bilateralnych. Pojawiła się cała gama kontrowersji w nauczaniu społecznym i moralnym. Doszło w wielu dziedzinach do zawieszenia współpracy. Nie ma przeciwwskazań dogmatycznych co do wstąpienia Kościoła katolickiego do Rady. Jest to jednak kwestia raczej odległej przyszłości, być może aż perspektywy eschatycznej.

Po przerwie na posiłek prowadzący symposium ks. prof. W. Hryniewicz przekazał tę funkcję ks. prof. M. Czajkowskiemu. Drugą część sesji otworzył referat rektora ChAT ks. abpa Jeremiasza. Traktował on o zaangażowaniu Kościołów pra-

wosławnych w pracy i życiu Rady. Abp Jeremiasz zarysował panoramę wysiłków prawosławia na rzecz odnowienia jedności podzielonego chrześcijaństwa na przestrzeni wielu stuleci ze szczególnym uwzględnieniem wieku XX. Mimo początkowych zastrzeżeń prawosławni ostatecznie weszli do ŚRK, nadając swemu udziałowi specyficzny charakter. Teologowie prawosławni na forum Rady pojmowali swoją rolę jako dawanie świadectwa o tradycji Kościoła, której wiernym nośnikiem jest prawosławie. Z tak pojętej roli wynika również szczególne posłannictwo prawosławia do sprzeciwiania się nowinkarskim tendencjom w Radzie. Wśród teologów szczególną rolę odegrał ks. G. Florovsky. Udział prawosławnych w ŚRK jest stały, niezależnie od nowych Kościołów i wynosi 33%. Ks. arcybiskup wymienił najważniejsze oficjalne dokumenty prawosławia, regulujące jego udział w ruchu ekumenicznym. Bardzo interesująco zabrzmiało stwierdzenie prelegenta o niemal zupełnej zbieżności stanowisk Kościołów katolickiego i prawosławnego w wielu kontrowersyjnych kwestiach podejmowanych na forum Rady. W ostatnich latach doszło do ostrej krytyki ŚRK wewnątrz prawosławia. Gruzja już wycofała się z prac Rady, wiele środowisk rosyjskich domaga się usilnie podobnych kroków. Prawosławie pragnie jednak pozostać w ŚRK, choćby dla dawania świadectwa.

III. KOMUNIKATY I DYSKUSJA

Ostatnią część sympozjum wypełniły komunikaty i dyskusja. Dr Iga Czaczkowska-Leśniewska wygłosiła komunikat *Światowa Rada Kościołów a ochrona środowiska*. Ks. Grzegorz Ignatowski omówił kwestię *ŚRK a Żydzi*. W dyskusji zabrali głos: pastor Z. Łyko z Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego, pastor Ostrowski z Kościoła metodystycznego oraz ks. dr hab. Piotr Jaskóła. Przekazując uczestnikom spotkania pozdrowienia od ks. bpa Alfonsa Nossola, ks. Jaskóła podzielił się refleksją o perychorezie duchowego i intelektualnego dorobku teologów różnych Kościołów. Taką metodę stosuje w swej pracy Światowa Rada Kościołów.

Sympozjum zakończyły podziękowania złożone przez ks. prof. M. Czajkowskiego uczestnikom, a zwłaszcza organizatorom naukowego przedsięwzięcia ekumenicznego.